

započtením, vede-li se o namítanou pohledávku spor, čímž přichází do příkrého rozporu s právem hmotným; svádí dále k názoru, že námitku započtení lze jako žalobu vzít zpět, při čemž obvykle přehlíží, že žalobu lze vzít zpět podle okolností bez vzdání žalobního nároku, načež zažalovaná pohledávka trvá dále, kdežto od projevu kompensace nelze upustiti s účinkem obnovení zaniklých pohledávek. Protiklady tyto lze vyřešiti jen zdůrazněním striktní povahy procesních pojmů, předmětu sporu (eadem res) a s tím souvisících pojmů litispendence a rei iudicatae, jejichž význam na utváření práva hmotného jest dán zásadou: platí právo hmotné, pokud výslovně a přesně vyložená norma procesní resp. norma konkrétní (rozsudek) nic jiného nestanoví.

Na kompensaci lze tedy sledovati velmi důležitý *obecný* vliv procesních norem na právo hmotné. Možnost změny hmotněprávního stavu dotud platného účinky právní moci se týká ovšem jen jednotlivých poměrů právních a jest významným znakem, jímž se prakticky odlišují konkrétní právní poměry (odvozené normy) od norem obecných.

Na instituci podmíněné kompensace lze sledovati též důsledky oné nejistoty v otázce, jaké právo v jednotlivém případě bude stanoveno, nejistoty, zračící se ostatně ve všech eventuálních námitkách a vznikající opět tím, že při odhadu pravděpodobného vývoje a výsledku normotvorného procesu nevystačíme s objektivním hlediskem poznávacím.

Na instituci podmíněné kompensace lze sledovati konečně *obecný* problém poměru práva procesního k hmotnému, pronikající veškerým řádem právním; proto též řešení může jíti jen cestou obecných zásad.

Byla vyslovena řada návrhů úpravy kompensace v procesu de lege ferenda. Pokud se v nich doporučuje výslovné ustanovení, spojující s námitkou započtení litispendenci, a to dokonce bez ohledu na to, jde-li o kompensaci procesní či mimoprocení, podmíněnou či nepodmíněnou, třeba upozorniti, že by tím došlo k připojení dalšího důležitého předpokladu zániku pohledávek započtením a tedy k významnému zásahu do práva hmotného.¹⁸⁾

Nová úprava soukromého pojišťovnictví.

Dr. Jiří Kojecký.

Vládní nařízení ze dne 15. května 1941, č. 185 Sb., založilo povinnou organizaci soukromého pojišťovnictví, a to tím způsobem, že zřídilo Ústřední svaz soukromého pojištění v Čechách a na Moravě, jehož povinnými členy jsou pojišťovny, které provozují samostatně soukromé pojišťování.

¹⁸⁾ Gaius lib. nono ad ed. pr.: In compensationem etiam id deducitur, quo nomine cum actore lis contestata est, ne diligentior quisque deterioris conditionis habeatur, si compensatio ei denegetur. D XVI, 2, 8.

Organisace Ústředního svazu je obdobná jako jiných povinných svazů, na př. svazů, zřízených podle vlád. nař. č. 168/1939 Sb. o organické výstavbě hospodářství nebo Ústředního svazu peněžnictví pro Čechy a Moravu podle nař. č. 114/1941 Sb. V jeho čele stojí předsednictvo, skládající se z předsedy a více jeho náměstků, jmenovaných na dvouleté funkční období ministrem vnitra, jenž může jeho členy kdykoli odvolati. Dalšími orgány Ústředního svazu jsou poradní sbor a členské shromáždění.

Svaz se člení ve dvě hospodářské skupiny, zřízené vyhláškou ministra vnitra, uveřejněnou v Úředním listě Protektorátu Čechy a Morava ze dne 20. června 1941, č. 143. Jsou to hospodářská skupina osobního pojištění, jejíž působnost se vztahuje na soukromé pojišťovny, které uzavírají pojištění v oboru pojištění životního, pensijního, nemocenského a úrazového, a hospodářská skupina věcného pojištění pro všechna ostatní odvětví pojišťovací (na př. pojištění proti škodám, vzniklým požárem nebo krupobitím, pojištění proti následkům zákonné odpovědnosti, pojištění dopravní, motorových vozidel atd.).

Ústřední svaz i hospodářské skupiny jsou spolky, které si musí dáti stanovy za šetření předpisů obecného spolkového zákona č. 134/1867 ř. z. Hospodářské skupiny jsou pobočnými spolky Ústředního svazu; mohou se podle potřeby členiti v odborné skupiny, jež však nejsou jejich pobočnými spolky, nýbrž vnitřními orgány jejich správy bez samostatné působnosti na venek.

Rovněž hospodářské skupiny jsou vybaveny spolkovými orgány ve formě předsednictev, poradních sborů a členských shromáždění. Jejich předsednictva jmenuje na návrh předsednictva Ústředního svazu ministr vnitra, který je může kdykoli odvolati po slyšení předsednictva Ústředního Svazu. Předsednictva obou hospodářských skupin tvoří poradní sbor Ústředního svazu, jenž musí býti slyšen před důležitými opatřeními. Poradní sbor hospodářské skupiny si ustanoví její předsednictvo samo se souhlasem předsednictva Ústředního svazu. Členská shromáždění Ústředního svazu i hospodářských skupin se konají nejméně jednou za rok za tím účelem, aby byla provedena rozprava o činnosti Svazu, pokud se týče skupiny.

Členství v předsednictvech a v poradních sborech jsou funkce čestné. Běžné záležitosti Svazu i skupin vedou sekretariáty, složené z placeného úřednictva a ustanovené předsednictvy.

Úkolem Ústředního svazu i hospodářských skupin je býti členům nápomocen radou a zastupovati, hájiti i obstarávati jejich společné zájmy, za kterýmžto účelem mohou svým členům ukládati určité úkoly, předsednictvo Ústředního svazu pak též pořádkové pokuty.

Za členy Ústředního svazu jsou povinny přistoupiti všechny ústavy, jež provozují v Protektorátě Čechy a Morava pojišťování jakéhokoli druhu kromě pojišťování kursovních ztrát na cenných papírech (pojišťoven toho druhu u nás není) na podkladě smlouvy, sjednané na soukromoprávním poměru účastněných stran. Není zapotřebí, aby bylo pojištění v každém případě sjednáváno podle zákona č. 145/1934 Sb. o pojistné smlouvě. Členská povinnost stihá tudíž také pojišťovny, provozující pojišťování námořské a zajišťování, na kteréžto činnosti se citovaný zákon nevztahuje. (Zajišťováním se rozumí pojišťování, při němž se pojišťovna za úplatu zavazuje jiné pojišťovně, že jí částečně nebo úplně nahradí platy, které tato bude musiti konati jako splnění pojistného závazku vůči osobám, jež jsou u ní pojištěny).

Členy Ústředního svazu nejsou ústavy poskytující t. zv. pojištění sociální, to jest veřejnoprávní pojištění, založené nikoliv na soukromoprávně sjednané smlouvě, nýbrž poskytované jako splnění zákonem stanovené povinnosti v oboru působnosti Ústřední sociální pojišťovny, Všeobecného pensijního ústavu, úrazových pojišťoven dělnických, bratrských pokladen hornických a nemocenských pokladen mistrovských, zřízených podle § 115, písm. b) živnostenského řádu jako nemocenské pokladny, povinné pro všechny členy živnostenského spole-

členstva, které je zřídilo. Z členství Ústředního svazu je vyloučen též Fond pro pojišťování vývozních úvěrů, zřízený podle zákona č. 121/1931 Sb.

Jsou tedy podle dnešního stavu povinnými členy Ústředního svazu:

1. Vzájemné pojišťovny se sídlem v Protektorátě Čechy a Morava, zřízené podle spolkového zákona č. 253/1852 ř. z., a to bez ohledu na rozsah činnosti, tedy i malé spolky místního významu.

2. Pojišťovny, organizované jako akciové společnosti podle obchodního zákona a mající sídlo v Protektorátě Čechy a Morava.

3. Cizí pojišťovny, připuštěné u nás ku pojišťování podle nařízení čís. 127/1865 ř. z., to jest pojišťovny, mající sídlo mimo území Protektorátu Čechy a Morava.

4. Zapsané pokladny pomocné, zřízené podle zákona čís. 202/1892 ř. z., pokud nepojišťují osob povinně pojištěných s tím účinkem, že pak tyto osoby nemusejí býti pojištěny u příslušné okresní, zemědělské, nebo závodní nemocenské pojišťovny.

5. Zemský pojišťovací fond v Praze, zřízený usnesením zemského sněmu ze dne 14. února 1896.

6. Pojišťovna Star, zřízená jako právní nástupce pojišťovny Fénix nařízením č. 135/1937 Sb.

Začleněním do Ústředního svazu se nemění nic na výkonu úředního dozoru nad pojišťovnami, jež nadále vykonává ministerstvo vnitra nad zdejšími i cizími pojišťovnami, ustavenými ve formě akciových společností a vzájemných spolků, nad Zemským pojišťovacím fondem v Praze a pojišťovnou Star, ministerstvo sociální a zdravotní správy nad pojišťovnami, organizovanými ve formě zapsaných pokladen pomocných, ministerstvo obchodu pak konečně nad pojišťovnami, zřízenými podle živnostenského řádu jako nemocenské pokladny mistrovské.

Minimální daň.

Dr. Ladislav Vašíček.

Výnos podniků je podroben všeobecné neb zvláštní dani výdělkové. Podmínkou zdanění je, aby podnik byl v rozhodném období provozován a dosáhl čistého zisku. Zákon o přímých daních však podrobuje zdanění i takové podniky, které při svém provozování nedocílily čistého výtěžku. Podle § 57, odst. 7 musí býti podnikům, jejichž kapitál v podniku trvale na zisk uložený přesahuje 100.000 K, vyměřena daň určitou minimální sazbou podle výše tohoto kapitálu, bez ohledu na to, že provoz skončil ztrátou nebo že dosáhl výtěžku nepatrného, z něhož daň výnosová dle obecných sazeb by byla nižší, než činí daň podle této minimální sazby. Obdobné ustanovení obsahuje § 83, odst. 16 o některých podnicích, podléhajících zvláštní dani výdělkové. Poněvadž tato daň je nejnižší, jaká má býti uložena těmto podnikům, nazývá se daň minimální.

Předpokladem vyměření daně minimální je, že podnik, jemuž se vyměřuje, byl v období pro zdanění rozhodném v provozu. Nelze ji proto předeptati z podniku trvale zastaveného, poněvadž u takového není dána daňová povinnost. Pro daňovou povinnost je totiž rozhodné skutečné provozování podniku (odst. 7 prov. nař. k § 46, odst. 1 a odst. 1 prov. nař. k § 68, odst. 2). Podmínkou není, aby podnik byl provozován po celé období, neboť na délce provozu nezáleží. Dostačí tedy, když provozování se dalo aspoň po část roku. Obecně lze říci, že minimální daň může býti vyměřena pouze tehdy, když je dána zásadní povinnost k dani výdělkové, t. j. provoz podniku.